

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Tertia. De Regulis generalibus syllogismoru[m], & particularibus
cuiuscunq[ue] Figuræ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

BO
CAR
DO
FE
RI
SON

Quoddam animal non habet sanguinem,
Omne animal est vivens,
Ergo aliquod vivens non habet sanguinem.
Nullus sapiens est miser,
Aliquis sapiens est pauper.
Ergo aliquis pauper non est miser.

Aliqua planta non est lapis,
Omnis planta est vivens,
Ergo aliquod vivens non est lapis.
Nullus spiritus est corpus,
Aliquis spiritus est anima,
Ergo aliqua anima non est corpus.

QUÆSTIO III.

De Regulis generalibus Syllogismorum & particularibus conjunctis, Figura.

I. Duo potissima sunt Principia

I. Duo sunt principia ex quibus deducuntur Regulae Syllogismorum.

Ex quibus omnes deducuntur Regulae Syllogismorum; Primum est generalissimum pro quocumque Syllogismo etiam expositorio scilicet, Quæcumque sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se; Et quorum unum est idem cum tertio, cum quo alterum non est idem, non possunt esse eadem inter se: hoc principium quoad primam partem regulat omnes Syllogismos affirmativos, quoad secundam omnes negativos, ita ut omnis structura Syllogistica in eo fundetur, verbi gratia proposita quæstione an, anima sit immortalis? Ad cognoscendum, an hi termini sint inter se connexi, prius videre debeo quas habeat proprietates & prædicata, ubi invenio ipsam esse incorpoream, quo invento debeo videre an incorporeū habeat connexionem cum immortalis, & si sic, tunc statim possum inferre, quod quandoquidem immortalis & anima sunt cum incorporeo connexa, quod etiam inter se connectantur, si verò corporeum non esset cum immortalis connexum, tunc statim negativè esset concludendum, nam veluti ex connexionem illorum terminorum cum medio sequitur esse connexos inter se, ita ex affirmatione unius extremi cum medio & negatione alterius sequitur non esse extremitates tales connexas inter se.

II. Secundum est dici de omni & dici de nullo.

Alterum Principium Est dici de omni, & dici de nullo, quod non est tam universale sicut primum, nam non sufficit ad regulandos Syllogismos expositorios, sed tantum illos quorum medium est terminus communis, nam huic tantum applicari possunt signa Omnis Nullus; Hoc principium quoad primam partem valet pro regulandis Syllogismis affirmativis, estque ejus sensus talis. Quod quid universaliter prædicatur de subiecto, dicitur quoque de quovis contento sub illo, ut si substantia universaliter prædicatur de animali, & omnis homo continetur sub animali, de omni homine quoque prædicabitur substantia: Secunda pars regulat Syllogismos negativos, & est ejus sensus, quod quidquid universaliter negatur de subiecto negatur quoque de quovis contento sub illo, ut quia universaliter negatur de lapide habere vitam, negatur quoque de marmore, vel silice, quia sub lapide continentur, si negatur vita rationalis universaliter plantis, negabitur quoque frutici, arbori utpotè contentis sub planta, & sic de cæteris. Ex his duobus principiis sequentes colliguntur Regulae omnibus Syllogismis communes.

III. Non debet constare nisi tribus terminis.

Regula prima est, Syllogismus non debet constare nisi tribus terminis, sive expressè, sive æquivalenter, unde non valet iste Syllogismus, Omnis canis latrat, Sydus est canis, ergo Sydus latrat, quia Canis aliter in majori propositione sumitur, aliter in minori & sic æquivalet duobus terminis.

Secunda est Terminos non debere immutari, sed eodem modo sine variatione repetendos esse quo antea prolati fuerant, unde non valet iste Syllogismus, Omnis quantitas lata est superficies, linea est quantitas, ergo linea est superficies, quia in minori omittitur ly lata quod positum erat in majori, & ideo statim variat totum sensum & combinationem adeoque nil concludit.

IV. Termini non debent mutari.

Tertia est, Quod termini in omnibus propositionibus servent eandem suppositionem secundam ampliationem, restrictionem, &c. quare nihil concluditur hoc argumento, Animal est genus, homo est animal, ergo homo est genus, nam in prima præmissa animal sumitur secundo intentionaliter, prout abstrahit ab omnibus suis inferioribus præcis, in minori verò sumitur formaliter & pro suo significato.

V. Debet semper eodem modo supponere.

Quarta est, Quod medium nunquam ingrediatur conclusionem; Hinc non valet argumentatio ista: Omne animal est substantia, aliquis homo est animal, ergo aliquod animal est substantia, Quia quilibet terminus non debet in syllogismo poni nisi bis, adeoque cum medius terminus bis ponatur in præmissis non debet poni in conclusione tertio, & consequenter ratio medii termini qui ideo bis in præmissis ponitur ut ex connexionem quam habent extrema cum illo, in conclusione inferantur connexa inter se. Quare licet in dato Syllogismo conclusio teneat & vera sit, non tamè sequitur nisi vi materiæ, non verò vi formæ, quod si verò deprehenderetur aliquis qui videretur concludere vi formæ ut est iste, Omnis homo est animal, homo est homo, ergo homo est animal, ubi homo medius terminus conclusionem ingrediatur, tunc dicendum quod in hoc & simili Syllogismo medium ingrediatur conclusionem, non ut medium, sed ut extremum.

VI. Medium non debet ingredi conclusionem.

Quinta est, Quod medius terminus in majori, vel minori distribui debeat, id est, quod debeat universaliter accipi pro omni re pro qua accipi potest, unde pessimus est iste Syllogismus; Aliquod animal est rationale, Omnis equus est animal, ergo omnis equus est rationalis, quia Animal quod est medius terminus nec in majori, nec minori distribuitur sufficienter, Notandum autem non sufficere quamcumque distributionem, sed debet completè distribui, Hinc pessimus est iste Syllogismus, Omne animal fuit in arca Noë, Bucccephalus est animal, ergo Bucccephalus fuit in arca Noë, quia licet major sumatur distributivè pro omnibus speciebus non tamè sumitur distributivè pro omnibus individuis, adeoque non sufficienter distribuitur quia non sumitur pro omni re pro qua accipi potest. Quomodo autem medius terminus in secunda figura distribuat videtur esse difficultas, quia in illa semper est prædicatum, quod nunquam notatur in sententia Aristotelis signo universalis; At tamè respondeo quod medius terminus in hac figura distribuat per negationem quæ

VII. Medius terminus debet distribui.

quæ negat copulam verbi, unde quia in hac figura semper aliqua ex præmissis est negativa, semper etiam medius terminus distribuitur, verbi gratia in hac propositione, lapis non est animal, ita sensus eius est, lapis non est hoc animal, nec illud, nec istud, nec ullum aliud, & sic de cæteris.

VIII. *Præmissa in syllogismo non distribuitur nisi in conclusionem.*

Sexta est, Quod nullus terminus qui non fuerit distributus in præmissis distribuatur in conclusione. Hinc pessimus est Syllogismus iste, *Omne animal est sensus capax, omne animal est substantia, ergo omnis substantia est sensus capax*, quia *ly substantia* quod non distribuitur in minori, seu quod non universaliter accipitur distribuitur & accipitur universaliter in conclusione: Et hæc est ratio, quod nec *Darapti*, nec *Felapton*, nec illi duo modi indirecte concludentes *Baralipon* & *Kepeino* universalem habeant conclusionem, licet contentent præmissis universalibus, nam si universalem conclusionem inferres, faceres argumentum à termino non distributo ad terminum distributum, ut facile consideranti patebit.

IX. *Præmissa in syllogismo non distribuitur nisi in conclusionem.*

Septima est, Ut quotiescunq; una ex præmissis est negativa, quod conclusio quodammodo negativa esse debeat, & quoties aliqua est particularis ut etiam conclusio sit particularis; Ratio huius Regule est, quia conclusio sequitur semper debiliorem partem suæ causæ, adeoq; quia negativa debilior est affirmativa, & particularis universalis, hinc si præcat negativa, si particularis, etiam talis ut sit conclusio necesse est, unde si in Syllogismo altera propositio est negativa & altera particularis, conclusio erit simul negativa & particularis.

X. *Præmissa in syllogismo non distribuitur nisi in conclusionem.*

Octava est, Quod ex duabus particularibus præmissis nihil concludatur quomodocunq; sint ordinata & disposita quoad affirmationem & negationem, unde pessime concludit hic Syllogismus, *Aliquod animal est homo, aliquis equus est animal, ergo aliquis equus est homo.* Notandum tamen hanc non esse ita universalem ut comprehendat etiam Syllogismum expositivum, in quo ex puris particularibus sequitur conclusio particularis, ex eò quia ejus terminus est completè distributus unde regula ista tenet in aliis Syllogismis quorum medius terminus communis est, adeoq; nequit in particularibus præmissis distribui, consequenter nec potest aliquid concludere, subintelligit semper vi formæ, quia vi materiæ dubium non est quin aliquando concludat, ut patet in hoc Syllogismo, *Aliquod animal est substantia, aliquis homo est animal, ergo aliquis homo est substantia.* Advertendum etiam est ex propositionibus hypotheticis, & itis quæ videntur esse particulares, cum æquivalent universalibus posse conclusionem particularem ex particularibus, ut contingit in hoc Syllogismo: *Si aliquis homo currit, aliquod animal movet pedes, sed aliquis homo currit, ergo aliquod animal movet pedes,* unde ista regula universalis tantum est pro Syllogismis categoricis, non verò hypotheticis.

XI. *Præmissa in syllogismo non distribuitur nisi in conclusionem.*

Nona est, Quod si utraq; præmissa negativa fuerit, nihil ex eis sequitur, Quare conclusio ista non valet, Nullus homo est irrationalis, nullus equus est homo, ergo nullus equus est irrationalis, notandum tamen vi materiæ posse aliquid sequi, & etiam istam regulam valere pro solis Syllo-

gismis categoricis prout supra dixi in proxima regula, non verò de hypotheticis. Et hæc de regulis Syllogismorum in communi, nunc ad particulares.

Pro prima Figura Duæ assignantur

XII.

Pro prima Figura sunt duæ particularis Regule.

Regula, Prima est quod in hac Figura quilibet Syllogismus factus ut directè concludat, debeat major esse universalis, & ratio est, quia si particularis esset major, jam non distribueretur medius terminus, non in majori, quia particularis esset, nec in minori, quia tunc medius terminus prædicatur, & sit universalis affirmativa non poterit distribui contra datam regulam quintam. Secunda Regula est, Quod in hac Figura minor nunquam sit negativa, sed semper affirmativa, & huius Regule ratio est, quia alioquin in conclusione distribueretur aliquis terminus qui non esset distributus in præmissis, & sic esset argumentatio à termino non distributo ad distributum, contra regulam sextam. Notandum autem utramq; regulam datam esse pro Syllogismis directè concludentibus, quia in illis qui indirectè concludunt aliquando major potest esse particularis & minor negativa, quod si adhuc aliquis Syllogismus directè concluderet, cujus tamen major particularis esset id non eveniret vi formæ, sed vi materiæ, quia si vi formæ, id deberet etiam in quolibet contingere quod tamen falsum est ut patet in hoc Syllogismo, *Aliquod animal est irrationale, Omnis homo est animal, ergo aliquis homo est irrationalis.* Hæc duæ Regule hoc comprehendunt verfu:

Sit minor affirmans, nec major sit specialis.

Pro secunda Figura, Duæ similiter

XIII.

similiter pro secunda.

assignantur Regule: prima est quod in hac figura ex puris affirmativis nil sequatur, ratio est, quia cum ambæ sint affirmativæ medium non distribueretur eò quod in utraq; præmissa sit prædicatum, unde falsus est Syllogismus, *Omnis homo est substantia, omnis equus est substantia, ergo omnis equus est homo.* Secunda Regula est, Quod in hac figura ex majori particulari nihil sequatur, ratio est, quia tunc procederetur à majori extremo non distributo ad idem in conclusione distributum, ut si dicas: *Aliquod vivens non est sensitivum, omnis equus est sensitivus, ergo aliquis equus non est vivens,* vivens enim in majori non sumitur generaliter & universaliter pro omni viventi, sed pro aliquo tantum, & in conclusione sumitur universaliter; hæc regulæ sequenti exprimantur carmine.

Una negans præcat, nec major sit specialis.

Pro tertia Figura Duæ sunt etiam

XIV.

sicut & pro tertia.

speciales Regule sicut in præcedentibus. Prima est, quod ex minori negativa nihil concludatur, ratio est, quia alioquin procederetur à prædicato majoris non distributo ad ipsum in conclusione distributum, ut: *Omne animal est vivens, Nullum animal est planta, ergo aliqua planta non est vivens.* Secunda quod Conclusio debeat esse particularis, quia aliàs progredederetur à minori extremo non distributo ad idem distributum in conclusione, ut si dicas: *Omnis equus est hinnibilis, Omnis equus est sapiens, ergo omne sapiens est hinnibile,* in quo sapiens non distribuitur in minori, cum tamen sit distributum in conclusione in qua est

subiectum. Ultraq; hæc regula in isto continetur carmine.

Sit minor affirmans, Conclusio sit specialis.

QUÆSTIO IV.

De Reductione Ostensiva Syllogismorum.

I.
Explicatur
quid sit re-
ductio Syl-
logismorum.

Per reductionem impræsentiarum aliud intelligo nihil, quam viam aliquam & modum quo demonstratur consequentia alicujus Syllogismi ex evidentia alterius Syllogismi, nam ex omnibus undeviginti supra recensitis modis non nisi quatuor primi sunt perfecti, reliqui omnes vocantur etiam ab Aristotele imperfecti, non quidem dicuntur ea ratione imperfecti quâ enthymema dicitur imperfectus Syllogismus, sed idè quia una re aut pluribus indigent ut eorum concludendi necessitas appareat, & tales sunt posteriores quindecim modi, qui non ita concludunt ut eorum evidentia statim appareat, esto directè concludant, sed unusquisq; aut eget una, vel pluribus conversionibus, vel de ductione ad id quod fieri nequit, aut expositione quibus consequentiæ necessitas demonstratur: Perfecti è contra Syllogismi sunt, qui nulla re indigent ut eorum vis & concludendi necessitas appareat, adeoq; nulla arte indigent ad ostendendam consequentiæ evidentiam, & tales sunt priores quatuor modi primæ Figuræ, ad hos proinde quatuor modos omnes reliqui reduci debent, quod potest fieri duplici modo scilicet per ostensionem, de qua in hac quæstione, & per impossibile, de qua in sequenti sermone erit. Ostensio itaque, seu ductio ostensiva, est via & modus quo ostendimus & quasi digito demonstramus aliquem Syllogismum per dici de omni, & dici de nullo regulari, fitq; vel per conversionem propositionum, vel per transpositionem, vel utroq; modo, quia ostensio eo collimat ut demonstret præmissas clariori disponi posse modo, Tota autem vis hujus reductionis ostensivæ innititur huic principio & generali Regulæ, quidquid sequitur ex consequente, sequitur ex antecedente, quia ergò bona est consequentia à conversa ad convertentem quidquid sequitur ex convertente, sequitur ex conversa, sed talis evidens conclusio sequitur ex convertente ut patet ex Syllogismo perfecto, ergò eadem conclusio sequitur ex conversa, quæ facta fuerat in Syllogismo imperfecto.

Quid sit
Ostensio.

II.
Omnia vocabula habent particulas litteras.

Ut autem artificium hujus Reductionis detegatur, Notandum omnia vocabula modorum imperfectorum ita esse artificiosè composita, ut ingeniosè demonstrent quomodo quilibet sit reducendus, nam imprimis omnes modi imperfecti incipiunt ab his litteris B. C. D. E. à quibus etiam perfecti quatuor incipiunt, per quod denotatur quòd quilibet modus imperfectus reduci debeat ad eum modum perfectum qui à simili littera sicuti ipse incipit, unde quia Baraliptron incipit à B. ad Barbara reduci debet, & sic de cæteris, omnes qui incipiunt à C. reducuntur ad Celarent, qui incipiunt à D. ad Darii, qui deniq; à E. incipiunt ad Ferio reduci debent, ab hac tamen Regula excipiuntur Baroco & Bocardo, qui per ostensionem reduci nequeunt, quia constant duabus particularibus negativis qui nulla conversione fieri possunt universales

affirmativæ, quibus necessariò constare debet Syllogismus factus in Barbara ad quem reducendi essent, hi ergò duo modi reducuntur per impossibile.

Notandum 2. In omnibus dictionibus Syllogismorum imperfectorum reperiri saltem aliquam, ex litteris sequentibus S. P. M. C. quarum significatio hæc est S. significat propositionem significatam per litteram antecedentem convertendam esse simpliciter, littera P. significat convertendam esse per accidens, littera M. denotat præmissas commutandas esse, ita ut ex minori verbi gratiâ fiat major, & è contra ex majori minor. Littera vero C. in Boardo & Baroco reperta tantum, insinuat illos duos modos non posse converti simpliciter & reduci per viam ostensivam, sed debere reduci per impossibile, Tota hæc explicatio comprehenditur per subsequens carmen:

*S. vult simpliciter verti; P. vero per acci;
M. vult transponi, C. per impossibile acci.*

Hinc est quòd quamvis superius docuerim propositiones denotatas per litteram I. convertendas esse simpliciter juxta datam regulam Feci simpliciter, &c. Non esse tamen hic eandem rationem, nam quidem verum est particulares propositiones convertendas esse simpliciter, si secundum se præcisè considerentur, si verò considerentur in quantum subest certo modo Syllogismi, & veluti facta ex propositione universalis conversa antè in particularem per accidens, tunc iterum in eandem universalem converti poterit, quare Conclusio in Baraliptron quia nihil aliud est quam conclusio indirecta in Barbara, ut consideranti patebit, potest iterum in materiam conversam per accidens reduci, quia sic non novam rationem, sed pristinam reacquirit, Ex quo colliges facillè quomodo Baraliptron reducatur per ostensionem ad Barbara, scilicet quòd Conclusio quæ particularis est propter litteram P. subsequenter fieri debeat universalis, ut si dicas: Omne animal est substantia, Omnis homo est animal, ergò aliqua substantia est homo, qui Syllogismus prout jacet est in Baraliptron, si tamen per accidens mutes conclusionem dicendo, Ergò omnis homo est substantia, jam Syllogismus perfectus est in Barbara, simili modo sine ulla fatigatione reducuntur Celantes & Darii ad Celarent & Darii, si tantum conclusionem propter subsequentem litteram S. veritas simpliciter. In Fapesmo verò quia præter litteram F. initialem ob quam ad Ferio reduci debet reperitur P. S. M. Itaq; ob litteram M. Præmissæ debent transponi, ac major fieri minor, & è contra, ob P. verò major debet converti per accidens, minor vero ob litteram S. debet converti simpliciter, ut in hoc exemplo patere potest, ubi Syllogismus hic est in Fapesmo, Omnis equus est hinnibilis, Nullus homo est equus, ergò aliquod hinnibile non est homo qui sic reducitur ad Ferio: Nullus equus est homo, Aliquod hinnibile est equus, ergò aliquod hinnibile non est homo, similiter fit in Erisomorum, ut tibi autem tota hæc doctrina clarior resdatur subsequentem appono figuram, quam si quis paulò attentius inspexerit totius apparentis difficultatis deprehendet enodationem.

III.
Explicatur
significatio
litterarum.

VI.

QUÆ-